

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 15 K na leto. —
Za inozemstvo 25 K
Posamezne številke se prodajajo po 1 K.

Spisi in dopisi se pošljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

KOLEDAR JUGOSLOVANSKE KMETSKЕ ZVEZE

ima vse važne podatke, ki jih rabi kmetovalec v vsakdanjem življenju, posebno pri svojih kupčijah. Poleg tega ima veliko praznega papirja za razne zapiske. Cena mu je samo 12 kron in se naroča pri Jugoslovanski kmetски zvezi, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna.

Vsak kmet naj ima kmetски koledar!

Volivcem SLS!

V nedeljo ste, zvesti klicu S. L. S., oddali svoje glasove za može, ki Vam s svojim dosedanjim delom trdno jamčijo, da bodo v ustavotvorni skupščini zastavili vse svoje sile za zmago načel, za katera ste 28. t. m. šli v boj. Vaša moštost, značajnost in zvestoba so temelji obudovanja vredne, ker se nasprotne sile niso še nikoli s tako ljutostjo in brezobzirnostjo nagnale v naše vrste kakor sedaj, ko niso skušale samo razcepiti moči našega ljudstva s pomočjo nalaše v liberalne namene ostvarjene Samostojne kmetске stranke in razplamiti najnižje strasti ter zlorabiti njega naravno teženje po izboljšanju neznošnih družabnih razmer — temuž so celo posegli po orožju sumničnega najbolj poštenih bojevnikov za ljudski blagor in krščansko svetovno naziranje. Vi, ki ste preteklo nedeljo kljub temu šli na volivno bojišče, s katerega je S. L. S. izšla kot najmočnejša izmed vseh drugih v naši deželi, ste tisti, ki je nikoli in pod nobenim pogojem ne boste zapustili in na katere se stranka lahko zanese kakor na skalo, kljubujočo tudi najstrašnejšim viharjem. Ta boj je bil ognjena preizkušnja, ki je pokazala, koliko jeklenih značajev in načelno neomajnih moč šteje stranka krščanskomislečega slovenskega ljudstva in kako moremo zidati nanjo, naj pridejo še tako težki dnevi! Zastopniki, ki ste jih favolili, pa bodo šli v boj za vaše pravice s tisto neomajno srčnostjo in ljubeznijo, ki ste jo vt 28. nov. tako sijajno izpričali.

Načelstvo S. L. S.

Centralizem?

V belgrajski vladi sede može, kateri niso nič manj zagrizeni nasprotniki Slovenije kot so gospodje v Rimu ali na Dunaju. Koroška in Jadran sta nam dovolj jasen dokaz zato.

Zadnji čas pa se pripravlja nov napad na Slovenijo in njene prebivalce. Ministrski svet se bavi z načrtom ustave, katerega misli prihodnja vlada predložiti ustavotvorni skupščini v razpravo. Po tem načrtu se uvede centralizem, kar pomenja gospodarsko, politično in kulturno surt Slovencev. Že v zadnjih dveh letih je imela Slovenija ogromne milijone škode, ker se je vsa njena uprava in zakonodaja vodila iz Belgrada. Pokrajinski zbor, kateri edini bi lahko po svojih zastopnikih, ki poznajo naše razmere in zahteve, blagodejno posegal vmes in sklepal za Slovenijo res koristne in potrebne postave, se ni sklical, pač pa je Belgrad izdajal naredbo za naredbo, katerih ena je bila hujski nož za Slovenijo kot druga. Posledica tega je, da je Slovenija, zlasti pa naš kmet, tako obubožal, da mu preti gospodarski pogin.

Zato bi bilo rešilno, da bi Slovenija, ki ima popolnoma svoje gospodarske razmere in zahteve, drugačne kot drugi deli države, sama odločevala o svojih zadevah in si sama dajala postave v pokrajinskem deželnem zboru.

To je osnovna zahteva zdrave slovenske politike, ki res misli na koristi slovenskega kmeta in delavca.

Toda kaj so sklenili v Belgradu, da onemogočijo Sloveniji vsako gibanje in jo še nadalje drže vklenjeno v verigah nasilja belgrajskih kapitalističnih državnikov?

Sklenili so, da se celo Jugoslavijo razdeli na 35 pokrajin, od katerih bi obsegala vsaka 600.000 prebivalcev s svojim pokrajinskim zborom, ki pa ne bi imel zakonodajne, temveč samo posvetovalno pravico. Kaj se pravi to?

Slovenija bo razdeljena na dva dela, katerih vsak bo imel svoj pokrajinski zbor. Ta pokrajinski zbor pa oddaleč ne bo imel pravice sklepati kakšnih postav ali pobirati davkov, temveč samo svetovati. Torej to pravico bi imel, ki jo imamo danes vsi, in smo jo imeli zmerom, smo tudi svetovali in presojali, pa nas nihče ni

poslušal, kakor nas tudi v bodoče ne bo, zakaj Belgrad je daleč. To se pravi: dosevanje gospodarstvo bo šlo svojo pot naprej, pokrajinski zastopnik bo zabavljaj, belgrajski moготec bo pa ukazoval.

Značilno je, da se je za ta načrt izjavil tudi načelnik liberalne stranke minister dr. Kukovec, ki je povedal, da sta istega mnenja tudi samostojna kmetška in narodnosocialna stranka in da sta te dve stranki samo krilo (podružnici) njegove stranke. Samostojna kmetška stranka sicer sedaj razglašča, da Kukovca ni nikdo poblastil za tako izjavo, vendar je cela stvar zelo značilna.

Jasno je, da naši zastopniki nikdar ne bodo glasovali za tako ustavo, ker se to pravi Slovenijo zbrisati z zemljevida, potrebe in zahteve slovenskega kmeta pa s silo poteptati in udušiti.

Če pa se kljub temu to vpelje, naj se slovenski kmet zahvali tistim, kateri so vrgli volivne kroglice za stranke, ki so se vedno borili proti samoupravi Slovenije in hočejo danes uveljaviti svojo moč. Mi smo storili svojo dolžnost.

Za krščansko časopisje.

Vsake volitve imajo poleg drugega tudi to dobro lastnost, da brezobzirno razkrijejo vse napake in pomanjkljivosti, ki smo jih zakrivali tekom gotove dobe v javnem delovanju. Vsako delo obrodi svoj sad, pa tudi vsako nedelo. Volitve so nam zmerom v tem oziru odkrit sodnik.

Po zadnjih volitvah moramo priznati, da so se protikrščanske struje v naši ožji domovini znatno ojačile, protikrščanski dub, ki tako odločno in strupeno veje iz nasprotnih strank, ki so v svojem jedru vse svobodomiselnne, je močnejše, kot kdaj zavel preko Slovenije, kar seveda ne bo v korist našega ljudstva, temveč v njegovo neizmerno ne samo dušno temveč tudi gospodarsko škodo. Čim manj verno je ljudstvo, tem niže pada v svoji pravosti — grozno naraščanje hudodelstev mladostnih zločinov, surovosti, nečistosti posebno med gosposkimi brezvernimi krogi, podivjanosti in razruvanosti med mladino itd., nam je nepobiten dokaz. Če ni

zavesti odgovornosti pred Bogom — in te ni, kjer je versko življenje in mišljenje skoro ugasnilo — čemu naj bom potem pošten, če pa z nepoštenostjo prijetneje in udobneje živim, čeprav samo nekaj časa!

Zato je živa verska zavest najgostovjeje jamstvo, da ostanejo ljudje pošteni, нравno zdravi in pravični — in brez tega ni zadovoljne in trdne države. Če pa država stoji na trilih nogah, če se maje semintja in se je vsak čas bati, da se prevrne, kdo ti potem v splošnem neredu zagotovi še varnost tvojega življenja in premoženja. Naj bi se naši ljudje vendar iz Rusije in nekdanje Mažarske kaj naučili.

Najbolj pa ubija to najpotrebnejše versko zavest našega ljudstvo svobodomiselnost, katero v nešteti izvodih danzadnevom brizga svoji veri in Cerkvi sovražen strup med ljudi, jemlje ugled tistim, ki oznanjajo verske nauke, se norčuje iz zakramentov in cerkvenih obredov, trdovratno molči o vsakem še tako velikem dobrem delu, ki ga izvršuje Cerkve sama ali po svojih organizacijah, pač pa prikrito in neprikrito proslavlja najbesneje sovražnike krščanstva, hvali in zagovarja njihova Cerkvi in veri sovražna dejanja, priporoča berzverske in neuravne knjige, se poteguje v lepih besedah za svobodo vsake spolne razbrzdanosti, zraven pa opisuje kot tepece one ljudi, ki še znajo moliti in javno pokažejo, da je Gospod Bog naš gospodar.

To je svobodomiselnost, ta najostudnejša duševna kuga, ki se je ugnedila celo v katoliških družinah in polagoma zastruplja dušo, razum, voljo, srce. Družine, v katerih se skozi dva rodu berejo svobodomiselnost, postanejo versko brezbržne ali naravnost zagrizeno protivverske. To je stara skušnjava.

Ali ni naša verska dolžnost, ki nas ne veže nič manj kot vsaka božja ali cerkvena postava, da z vso odločnostjo napovemo boj tej strupeni kači, ki se je privila na prsi vernega Slovenca in vsikava strup v srce. In kar je najbolj žalostno, to kačo mi plačujemo s svojim lastnim denarjem, plačujemo ji, da nas polagoma dušno mori in truje. Bahamo se, da nam je versko prepričanje največji zaklad, in vendar sami najemamo in plačujemo tatove, ki nam najprvo opljuje ta zaklad in ga naposled odnese in uniči. Ali je to kakšna verska zavest? Zato mora biti naše geslo in naša sveta dolžnost: naj je ne bo verne slovenske hiše, katero bi skrnil svobodomiselnost, naj se imenuje tako ali tako, naj bo odkrito ali prikrito protivverski. Toliko bolj so nevarni oni, ki sicer pravijo, da nimajo nič proti veri, da so celo za vero, a neprestano blatijo krščanske delavce in organizacije ter pojo slavo možem, ki jim je sovraštvo proti veri in Cerkvi cilj in namen njihovega življenja in delovanja. Zakaj zahrbtni sovražnik je nevarnejši kot odkrit. Kača, ki se nevidno spne proti tebi in te useka s svojim strupenim zobom, je nevarnejša kot tista, ki jo vidiš pred sabo in se je lahko zbraniš.

Naša druga dolžnost pa je, da vse storimo za krščansko časopisje. Kužnega duha svobodomiselnega časopisja, ki veje in zastruplja po vaseh in mestih, po ko-

žah in palačah, po delavnicah in gostilnah, ni mogoče pregnati s podrobnim delom naših organizacij, katerih glavna naloga ni braniti se, temveč zidati v svojih članih močno stavbo srčne in umske omike ter nerazrušni stolp načelne izobrazbe. Naloga pa, v javnosti braniti krščanska načela, pobijati zmote in laži, ki se na gosto kakor egiptovske kobilice ponujajo vernim Slovencem, pa ima katoliško časopisje.

Zato je tako neizmerno važno, da vso svojo pozornost pa tudi velik del svoje požrtvovalnosti posvetimo krščanskemu tisku, modernemu apostolu krščanstva. Sveta dolžnost je to, kliče veliki papež Pij X. sveta dolžnost za vsakega katolika.

Novo leto se bliža! Vsi tisti, ki vam krščanstvo ni prazna beseda, na delo za naš tisk. Delajte, nabirajte naročnikov!

»Domoljub« bo stal za prihodnje leto 30 kron. Iz predvojnega časa se je podražil za desetkrat. Pomisliti pa moramo, da se je podražil papir v tem času za šestdesetkrat, barva (črnilo) za petintridesetkrat, plinovo olje, ki žene stroje, za dvestokrat plače za petnajstkrat itd. Samo papir za en letnik »Domoljuba« stane 28 kron. Ni čuda, da tudi s povišano naročnino ne bomo mogli shajati, temveč bomo morali zbirati tiskovni sklad, ki bo pomagala našemu tisku, da se bo vzdržal. Zato tudi prosimo premožnejše naročnike, naj malo več odrinejo kot pa ravno naročnino.

Somišljeniki, na delo, na misijonsko delo za krščanski tisk.

Poldnevni pouk na ljudski šoli

(Dopis z dežele.)

Ko so delali prve šolske postave, so si vrelci za vzorec mestno štiri-razrednico. Toda kmalu se je pokazalo, da se šolski zakon ne da izvršiti po jednem kopitu, ker na deželi so krajevne razmere tako drugačne, da se tam ne da vse uveljaviti, kar je mogoče v mestu. Tem razmeram so se morali ukloniti večalmanj tudi poznosejši šolski zakoni, ki so za nekaterih kronovine, tudi za Kranjsko, priznale eno ali drugo izjemno stališče, kakor da hodijo pri nas otroci v vsakdanjo šolo do končnega 12. leta (vsaj na kmetih) in ne do 14. leta, in da se je kmečkimi občinam z razsežnejšimi šolskimi okolišmi priznaval poldnevni pouk in sicer na eno- in dvorazrednicah, in na prvih dveh razredih višje-razrednih šol.

Koncem leta 1907 je bilo na Kranjskem vsega skupaj 391 šol, med njimi 182 enorazrednic, 104 dvorazrednic, 45 trirazrednic in 35 štirimazrednic in še nekaj večrazrednic. Od teh šol je imelo 86 šol celodnevni pouk, 258 poldnevni in 52 deloma poldnevni in deloma celodnevni pouk. Bil je torej na 300 šolah v navadi ali ves poldnevni pouk ali vsaj deloma. Od tedaj do vojke so se pač šolske razmere nekoliko spremenile, število enorazrednic je padlo nekako na 150, a znatne te izpremembe niso bile; še zmiraj je ostalo več kot polovica takih šol, ki so imele poldnevni pouk.

Prav v zadnjem času pa se boče vse to prekucniti s tem, da se je na mnogo šolah raz-

širil poldnevni pouk za 1 uro, da hodijo otroci dopoldne v šolo od 8. — 12., včasih do 1. popoldne, do 5. ali 4.; za vsako skuplino pa se nastavlja poseben učitelj, ki torej poučuje poldneve.

Vprašanje: ali je to pametno v obstoječih razmerah in tako zelo potrebno v sedanjem času, da se reč izvršuje s toliko naglico in s takim absolutizmom, da nobeni ugovori županstev in občin nič ne pomagajo?

Če so pred 12 leti krajni šolski svet, takih šol, kjer so otroci hodili po dvakrat na dan v šolo ali pa so nekateri bolj oddaljeni otroci lačni v šoli čez poldne ostajali — prosili za nedeljeni dopoldniji pouk — je bilo to na takih krajih pač umestno; deželni šolski svet je tako spremembo dovoljeval, kjer so krajni šolski sveti za to prosili, kar je dalo precej poročila, da prosijo za pametno stvar in po oblasti takih sprememb usiljevali.

Sedaj se boče te spremembe, ki so bile iz zdravstvenih ozirov umestno morda na šolah s celodnevni poukom v mestih in trgih, prenesti in vsiliti tudi na deželo in kar na enkrat škartirati stari poldnevni pouk in mesto tega vpeljati razširjeni poldnevni pouk in za vsako skupino drugega učitelja, tako, da se marsikje učitelji kar podvijajo.

Mi smo odločno te misli, da je na kmetih umesten samo poldnevni pouk kakor je bil dosedaj v navadi. Otroci ne morejo ne o prvem času dopoldne v šolo, ker morajo pregodaj z doma, če imajo pol ali celo uro do šole, pa kdaj bodo otroci pozimi prihajali domov, če bodo do 5. ure v šoli? Prazno je sklepanje, da se bodo otroci več učili, ker bodo prihajali otroci prepozno v šolo in izmučeni v šoli sedeli. Za slepenje ljudstva je beseda, da bo boljša šola, če bo več učiteljev, ker skupine ostanejo iste kakor prej in število učencev tudi isto; zlasti na kaki enorazrednici bi imele skupine še zmeraj stara dva pododdelka, tako da bi ne bil pouk nič lažji ne za učitelje in ne za učence. Napredek v šoli ni odvisen toliko od tega, koliko je učiteljev, ampak od tega, kako učitelji in učenci čas izrabijo. Naj se gleda na to, da se otroci resno učijo in ne tratijo časa; zakaj čas je drag tudi za starše, ki žele, da otroci pasejo živino, varujejo drokce; zato tudi njim ni vseeno, če šetrtki niso prosti.

Poleg tega nastajajo težave na eno- in dvorazrednicah, ker zmanjka prostora za ponavljajo šolo, kar utegne imeti za posledico, da se klerikrat boče prevrediti ponavljajo šolo na drug način, da bi hodili ponavljanci v vsakdanjo šolo do 14. leta, vsaj rimske osece. Vse to bo prej ali slej dovedlo do tega: šolskih prostorov manjka, drugo šolo zidaj! In to niso malenkosti!

Tudi za stanovanje učiteljev nastane nemajhna zadrega na deželi, kjer imajo gospodarji komaj zase dovolj prostora.

Poleg tega nam ne more biti vse eno, če se po nepotrebnem množi število učiteljev, kakor bi bili Bogvekeke bogati; potem ni čudno, če gre v Sloveniji za učiteljstvo na leto 70 milijonov, ki se ne pobirajo na cesti. Vidi se, da v višjem šolskem svetu nimajo ne starši in ne davkoplačevalci nobenega pravega ustopnika.

da bi se radi usedli v to procvitajočo gospodarsko organizacijo in želi zasluge drugih.

Treba je bilo dobiti povoda. Pri tolikem delu in pomaujkauju delavnih mož ni čuda, če se ne bi našla senca, s čimur bi se zamoglo temu delovanju poštenje krasti. Taka prilika je bila razdelitev 2 vagonov sladkorja v namen naprave petljota, kateri se je oddal občinam novomeškega okraja in vinogradnikom. Očitane »da si ga je sam pridržal in z njim veritič — je neresnično. Z imeni na dan, komu se je podružnični sladkor z veriženjem oddal? Neresnično je, da se je predložil fiktivčan razdelilni seznam. Neresnično je, da se sladkor ni oddajal po izkazu. Resnica pa je, da se je pri oddaji sladkorja na kolodvoru v Ljubljani konstatiralo, da je dež kapljal na sladkor in da se je pri prejemu istega na kolodvoru v Novem mestu zopet konstatiralo, da je bilo več vreč s sladkorjem premočenih in za oddajo neravnih. Zato so priče na razpolago. Isto je z oddajo štiri in pol vagonov galice. Naredno oddati 45.000 kg galice in pri tem poudariti, da se ne zatehta, ne porzubi in da se deba vsa količina tudi prav plačano, to je očitno delo! To ve vsak trgovec. Resnica je in je razvidno, da je ostalo 300 kg galice samo radi tega, ker so prejeli nekateri vlogarji nekoliko »bosu« paste v zamenjavo, drugi pa po ostanek galice še niso prili. Če bi pri oddaji toliko galice manjkalo 200 kg, bi bilo opravičeno in nič nenavadnega ali žalostnega pa, ker je bilo blago tukaj. Znak poštenja in gospodarjenja je, da je čilo blago v zalogi, kar se ga ni strankam oddalo.

Ena prva zaloga konstituiranih potrebščin v vrednosti nad 150.000 kron ne more biti blago na enem lupu, toliko manj, ker se je na izvršila renonca in ne upo vedana, zato se zaloga ni brezhibno uredila. Kakor se je kritizirala zaloga sladkorja in galice, tako bi se zamogla kritizirati tudi zaloga galuna, bosu-paste, živinske soli, superfosfata itd., kajti se ni spravila v »oseščino«! Hotelo se je dobiti senca sumničnega.

Iz navedenega je vsakemu resno mislečemu razvidno, da je napad obrekovanje. Ker je leti lašel tik pred volitvami, je njegov namen očiten. Zato se ogorčeno odklanja kot teror ljudi, ki ne čislajo tega obsejnega gospodarkega dela, ampak iščejo je hit, da bi zamogli delujoče osebe obdati, jih oškodovati na časti in poštenju, s tem pa svojo osebo uveljaviti.

p Volivcem SLS v občini Zmizec, ki so dne 28. novembra pokazali kljub toliki agitaciji nasprotnih strank svoje trdno prepričanje ter oddali od 264 oddanih glasov 190 glasov za SLS — izreka podpisani lakrezo zabvalo, Vrli soobčani, pokazali smo, kje je naše mesto. — Za krajevni volivni odbor SLS: Jakob Rutar.

Domače novice.

d Proč s svobodomiselnimi časopisi. Iz katoliških društin! Najhujši strup za versko mišljenje in življenje je slaba družina. Najslabša družina je svobodomiselnih časopis. Zato verni družina ne bo naročila »Domovine«, ne »Kmetijskega lista«, ne »Ljudskega glasa«. Vsi trije enako grdo pljujejo na vse, kar je katoliškega.

d Naročnina za »Domoljub« znaša od novega leta dalje 30 kron. Kdor hoče vedeti, da je ta vsota še zmerom razmeroma nizka, naj bere današnji članek: »Za krščansko de-

sopisje«. Kdor že sodaj nanovo naroči »Domoljub« in pošlje 30 kron, dobi tudi vse letošnje številke, kolikor jih še izide.

d Samostojneži in vera. Na predvečer volitev se je v Škocijanu pri Turjaku volivna komisija mudila v volivnem prostoru. Zazvonilo je angelovo češčenje, veren naš moč začne glasno moliti, tudi sodnijski komisar je molil, načelnik samostojnežev pa je ostal pokrit in roke držal v žepu. — Načelnik šentjurske samostojne stranke pri Grospljem je v nedeljo po volitvah govoril: »Kaj pa ima Bog? Bog nima drugega kakor sneg in dež — kmet pa ima zemljo, živino, pa v zemlji koplje kufer, srebro, pa vse — Bog pa nima drugega kot dež in sneg.« Samostojneži so se na te bogoklepe besede naglas smejali, naš moč pa je vstal in odšel.

d Umrli je v Trziču 27. t. m. g. Jožef Smolej, čevljarski mojster, zvest somišljenik SLS. Bil je član društva sv. Jožefa in požarne brambe. Rad bi bil dočakal nedelje, da izve v izidu volitev, toda Bog ga je prej poklical k sebi. Naj počiva v miru!

d Umrli je v Ljubljani častni kanonik in profesor v pokoju g. Anton Kržič. Pokojnik je bil dolgo časa urednik naših mladinskih listov »Vrtac« in »Angelčak«, ter urednik »Domoljuba«, spisal je tudi mnogo mladinskih spisov ter lepo knjigo: O smero blagrov. Pokoj njegovi duši!

d Družba sv. Mohorja na Prevaljah je ravnokar pričela razpošiljati družbene knjige za leto 1920. Cenjeni udje prejmejo letos naslednji književni dar: 1. Koledar za leto 1921; 2. Na noge v sveti boj! II. knjiga; 3. Kako si ohranimo ljubo zdravje?; 3. snopič. Družba se bo potrudila, da častiti udje prejmejo knjige kolikor mogoče hitro, in sicer po železnici ali po pošti. Letošnje knjige se bodo razposlale po sledečem redu: 1. Lavantinska škofija. 2. Ljubljanska škofija. 3. Krška škofija. 4. Razni kraji. — Družba sv. Mohorja na Prevaljah.

d Pregarjanje Slovencev na Koroškem. Iz Sel pri Borovljah je pribežalo čez Karavanke več fantov v Trzič, ki so jih nemški orožniki hoteli odpeljati v zapor radi svoječasnih bojov med Nemci in našimi vojaki v lanskem letu. Nekaj fantov so že odpeljali, po hišah so napravili preiskave, celo lesena tla so privadigevali, da bi našli kako orožje. Seveda je bilo vse iskanje zaman, ker ondotni prebivalci nimajo orožja. Belgrajska vlada bi se lahko zganila in opozorila avstrijsko vlado na nemogoče razmere na Koroškem.

d Avtomobilska vožnja Krško—Novo mesto. Ker se je s 1. dnem t. m. izpremenil vojni red na železnicah, odhaja poštni avtomobil iz Krškega ob 6., iz Kostanjevice 6.52, iz št. Jerneja 7.24, mimo Brusnic 7.54 in pride v Novo mesto ob 8.20. Iz Novega mesta odhaja opoldne, mimo Brusnic 12.28, iz št. Jerneja ob 13, iz Kostanjevice ob 13.36 ter pride nazaj v Krško ob 14.30.

d Godba invalidov. Invalidski oddelek poverjeništa za socialno skrb v Ljubljani namerava osnovati v nekem invalidskem zavodu godbo, za začetek na pihala. Kakor je znano, je ravno invalidom po zavodih slično razvedrilo nad vse potrebno; poleg tega bi pa to tudi njihov gmotni položaj mnogo izboljšalo. Tudi se vedno prilažajo invalidi, ki bi se radi učili godbe. Zato bi bil nujno potreben invalid, ki je v

godbi teoretično in praktično toliko izvežban, da bi bil sposoben voditi tak orkester. Nagrada mu je zagotovljena. Tozadevno prošnje je nasloviti na Poverjenišvo za socialno skrb, Invalidski oddelek v Ljubljani, št. Peterska vojašnica.

d Velikauske tatvine na ljubljanski pošti. Na ljubljanski glavni pošti se je odkril velik škandal. Dognalo se je, da so uradniki na ekspedicijskem oddelku odpirali ameriška pisma in jemali iz njih dolarje. Razen tega je prišlo na dan, da so vršile poneverbe državnega denarja na računskem oddelku in d so se vršile negovoljene kupčije tudi z znamkami.

Da na ljubljanski pošti ni vse v redu, smo že davno vsi čutili, saj o prejšnjem redu in točnosti ni bilo več ne duha ne sluha. Merodajni poštni krogi so tudi že pred pol letom uvedli preiskavo, ki jo je vodil nadkomisar dr. Janžekovič, a krivcem ni bilo mogoče priti na sled. Te dni je bil pa prestavljen neki uradnik v Mokronog, kar ga je tako prišlo, da je izjavil, češ, poštenski uradniki se preganjajo, tatovi pa se puščajo v miru. Temeljem njegovih izpovedi so uvedli veliko preiskavo, ki je končala z aretacijo sedmih uradnikov: 22 letnega aspiranta Ernesta Banovca, 26 letnega oficiala Maksa Jena, aspiranta Alojzija Ancelina, 20 letnega aspiranta Maksa Favetti in praktikanta Mirkota Prosenca. Vsi ti so jemali ameriška pisma na dom, jih tam odpirali in kradli iz njih dolarje. Samo pri enem so našli pri hišni preiskavi 145 ameriških denarnih pisem in 612 navadnih ameriških pisem. Vsi skupaj so po dosednji cenitvi poneverili nad milijon kron, ki so bili vse žulji naših delavskih ameriških izseljencev.

Pošti tatovi so za ukradeni denar jedli in pili in se veseljačili z ničvrednimi ženskami. Kako noč so vsi odšli na veselico, kak dan pa vsi na izlet itd. Namesto sebe so najeli kake revne kolege, da so za nekaj desetakov opravili delo namesto njih. Mnogokrat pa tudi tega niso storili, in je delo enostavno obležalo. Da je bilo to mogoče in da jih pošta ni spodila iz službe, bomo umeli, ako vemo, da so razen dveh vsi kontrolni uradniki pili vino in vživali druge dobrate, ki so jih zanje plačevali veseljaški defraudanti in tatovi.

d Požar v Lukovici. Dne 23. novembra tega leta proti 15. uri je izbruhnil požar v leseni, s slamo kriti koči Valentina Demšarja v Lukovici št. 21, in jo je popolnoma vpepelil. Požar se je razširil tudi na zraven stoječo leseno, s slamo krito kočjo št. 20, katere lastnik je tudi Valentin Demšar, od te kočje je pa pogorela samo streha in strop, drugi deli kočje so se pa rešili. Lastnik biva kot trgovec v Velenju, škoda mu je požar povzročil 30.000 kron. V koči je stanoval delavec Franc Štefulja, kateremu je uničil požar pohištvo, obleko, kuhinjsko posodo, nekaj orodja, živeža in precej drv in mu povzročil okoli 40.000 kron škode. Lukoviška požarna bramba je bila precej na licu mesta in je zabranila, da se nista vneli hiši Jakoba Kotnika in Ance Šušter.

d Reparski napad ali slobnost. Dne 28. novembra so fantje Janez Vrtačnik, Vencelj Izlakar, Alojzij Baš in nek neznanec, vsi iz Polšnika pri Litiji v pijanem stanju zvečer ob 6. uri napadli hišo 72 letnega starčka Janeza Kastelca iz Polšnika. Spravili so se nad vežna vrata in toliko časa tolkli in suvali vanje, da je ključavnica odnehalo. Pri tem pa

je Kastelic odznočaj tihšal na vrata. Ko je ključevanica odletela, so udri v vežo in nekdo je Kastelica z neko topo stvarjo udaril po levi roki in mu jo zdrobil. Nato so pobegnili. Kakor se je poizvedelo, so preje pili v gostilni Medved na Dolgombrodu. Fantje bodo imeli sedaj opravka s sodiščem.

d Svojo nevesto je ustrelil inženir Pitamic na Muti. Oba zaročenca sta se odpravljala na pot v Ljubljano in v momentu, ko je stopila nevesta gdč. Vazac v sobo zaročenčevu, se je sprožil v inženirjevih rokah samokres in zadel nevesto naravnost v srce, tako, da je bila takoj mrtva. Inženir Pitamic izjavlja, da se je samokres sprožil čisto slučajno.

d Kdo kaj ve o Antonu Šubic iz Žirovskega vrha št. 46, p. Žiri. Nahaja se v ruskem ujetništvu Alaparjevska gubernija. Zadnjič je pisal leta 1917. Služil je pri 17. pešpolku. Ujet v Karpatih 19. junija l. 1915. Sporoči naj se Martinu Šubicu na zgornji naslov.

Gospodarstvo.

Anton Pevc:

Mlekarstvo, blagostanje kmeta.

IV.

Edino primerna oblika mlekarjenja za manjša in srednja kmetijska gospodarstva je zadruga. Svetovni in večji trgi sploh zahtevajo večje količine enoličnega blaga; tako je mogoče dobavljati le, če se obdelujejo surovine tvorniško, pod vodstvom v mlekarji tehniki dobro izurjenih mlekarjev. Mleko je skrajno občutljiva surovina, ki jo moremo namolzi že pokvarjeno iz bolnega ali le bolezensko razpoloženega vimena in ki jo pričenjajo uničevati vsakojaka drobnobitja (glivice itd.) takoj, ko je bilo sicer namolzeno zdravo mleko iz zdravega vimena zdravih krav; razkrajanje mleka po glivicah mora živinorejec preprečiti ali vsaj zadrževati s pomočjo največje snage v hlevu, pri živini, pri mlečnih posodah in shrambah, ter s pomočjo mraza oziroma hlajenja mleka na tako nizko toplotno stopinjo, pri kateri se glivice ne morejo razvijati; vse to bo kmetovalec storil le, če je lastnim kapitalom in jamstvom udeležen pri podjetju in je dobro ali slabo uspevanje mlekarne njemu v neposredni dobiček ali v neposredno škodo, — kakor je to primer pri zadrugah. V vseh kulturnih državah, ki slovejo na svetovnih trgih s kakim posebno izbornim mlečnim izdelkom, najdemo zato le zadruga mlekarne; občni zasebni kapital ima v rokah le podjetja, ki proizvajajo kakovostno manj važne od dobrote mleka manj odvisne mlečne izdelke ali ki predelejujejo v vsakojake tehnične proizvode (galalit, kfej, milo, kazein za barve itd.) razne mlekarne odpadke, ako slednjih ni mogoče pokrmiti živini.

V Sloveniji in v Avstriji sploh se je zelo pospeševala številnost zadrug, premalo pa storilo za njih notranji gospodarski razvoj in zunanjo utrditev; hotelo se je brez sistema in brez načrta novih in novih na vseh poljih, namesto da bi manjštevne zadruga razširjale svoj gospodarski delokrog in svoj okoliš polagoma, ka-

kor bi nanesele razmere in potrebe. Narodnogospodarskega pomena ni število, marveč gospodarska moč zadrug. Tudi naše zadruga mlekarstvo je imelo prav mnogo škode vsled gonje za številnostjo; osnovali smo do leta 1900 v planinskih krajih naenkrat prav veliko število malih sirarnic, čijih izdelki niso odgovarjali okusu konzumentov in predpisom večjih trgov glede zunanje oblike sira, in so sir vsled tega morale prodajati po malenkostnih cenah, ki so izključevale vsako obrestonosnost; nato smo v letih 1900/1910 osnovali zopet prav veliko majhnih mslarn, ki vsled malih množin mleka in s temi združene pomanjkljive uredbe niso mogle proizvajati dobrega in trpežnega presnega masla, in je Dunaj kupoval dansko maslo v času ko je maslo kranjskih mlekarov plesnilo po skladišču bivše Mlekarke zveze. Slednja bi bila lahko mnogo pripomogla k primerni centralizaciji v izdelovanju masla in sira in s tem k izboljšanju izdelovalne tehnike, če bi imela strokovno bolj izurjeno vodstvo in če bi bila znala vezati nase mlekarne s strogiimi pogodbami v kritičnih časih, kadar same niso vedele kam z blagom. K vsemu se je pridruževala še posebnost, da je uredba mlekarov bila prepuščena samovolji družbe Alfa Separator na Dunaju in da so vsi merodajni činitelji, od mlekarkega nadzornika pa do Kmetijske družbe skrbno preprečevali vsako tekmovanje oziroma konkurenco drugih, boljših tvornic za mlekarke stroje; zato imamo slabo urejene mlekarne, ki pa so stale mnogo več tisočev kakor če bi jih bila konkurenca dobro uredila. Vendar smrtne udarce je dobivalo naše mlekarstvo edinole od smernic naše živinoreje; stare dobre mlekarice so izginjale in na njih mesto so prihajali v hlev dobro rejeni kravji voli brez mleka; če bi bili mlečnost krav starih deželnih pasem po načrtu podvojili — kakor so to storili Danci, ki so v teku 19 let dvignili povprečno, mlečno množino svojih krav od 1200 litrov (statistika iz leta 1884) na 2800 litrov (statistika iz leta 1903) letnih — bi bila številnost mlekarjih zadrug postala povsem normalna, zvišan obrat bi izsilila boljše uredbo in kmet bi imel več denarja v žepu, namesto prazne nade. Po toči zvoniti nima sicer pomena, vendar učimo se od napak preteklosti pri gradbi boljše bodočnosti.

Zadruga je trgovska družba — in ne morebiti kakšen dobrodelen zavod ali kaj podobnega. Zadruga člani so vezani na družbino pogodbo oziroma pravila in kdor te pogodbe ne more ali ne misli izpolnjevati, ne spada v zadruga; na tem je hiralo slovensko zadrugaštvo, ker se nismo dovolj zavedali, da je predpogoj vsake urejene družbe disciplina članov. Mi smo naše zadruga brez razlikovanja uredili po nemškem kopitu oziroma po vzorcu posojilnic, ki dopuščajo vsakčasen pristop in izstop članov; meni se zdi bolj pametno dansko kopito, po katerem se vsaka pridobitna zadruga (mlekarne, klavnice, strojne tvornice, konzumi itd.) in vsako stroko pospeševalno društvo (živinorejsko, kontrolno itd.) osnuje za gotovo število let, — zadruga na 15 do 25 let, društva na 3 do 5 let — v katerem času je vsak član abso-

lutno dolžan izpolnjevati vse enkrat prevzete obveznosti in ni nikomur dovoljen izstop. Disciplna članov in za gotovo, določeno dobo veljavna zadruga pogodba je pri zadrugah, ki investirajo v svoja podjetja izposojeni kapital neobhodno potrebna; amortizacija kapitala se vrši s pomočjo blagovnega (prometnega) dobička in je zato višina deležev ali jamstva malo pomembna; čisti dobiček se razdeli po množini od posameznih članov dodanega blaga in na enak način je pokrivali morebitno izgubo, višina deležev in jamstva ne prihaja do končne likvidacije zadruga prav nič v poštev — v tem se loči zadruga od običajnih kapitalističnih družb; člani, ki ne izpolnjujejo zadruga pogodbe, napravljajo neposredno škodo zadrugi oziroma drugim članom, ker jim vsikdar zmanjšujejo dobiček, ter otežkočajo ali naravnost onemogočajo amortizacijo investiranega kapitala — zasledovati jih je vsled tega če treba tudi pravnim putem. Na tej podlagi se je razvijalo in se razvija dansko zadrugaštvo, ki ima danes v rokah skoraj vso dansko trgovino, vključno uvozno in izvozno, in velik del danske industrije; na gotovo, vnaprej določeno dobo se bodo radi obvezali tudi slovenski zadrugašniki, čim imajo vidno korist od obstoja kake zadruga, — kar je pri mlekarinah vedno primer.

Gospodarski in tržni pregled.

g Ljubljanski trg. Tržni promet je zmeren, samo v soboto je kupčija izvanredno živahna. Cene so stalne. Mesni trg je dobro založen. Slanina se plačuje povprečno 50 K za kg, slabejši deli po 48 K, riba in salo 52 K. Nakup klobas je zelo velik, kakovost še ni dosegla prejšnje kranjske klobase. Kakovost šunk, izdelanih v Ljubljani, je nepovoljna. Živahneje se kupujejo prvovrstne mariborske šunke. Divjačine na ljubljanskem trgu ni, ker restavracije in hoteli preplačujejo divjačino. — Najobčutnejše je popolno pomanjkanje jajc, kar povzroča zelo živahen izvoz naših jajc v Švico. Tako je izvozil neki trgovec iz Čakovca sam 48 vagonov jajc, nakupljenih v Sloveniji. Švicarji plačujejo jaja, postavljena v Maribor ali Čakovec, po 5 K komad ter vse druge stroške. Popolno pomanjkanje jajc na našem trgu, vzlic temu, da se plačuje zanje vsaka cena, dokazuje, da Slovenija točasno nima preobilice jajc za izvoz. Na ljubljanskem trgu stanejo jabolka prve vrste 6 K, druge vrste 5 K, tretje vrste 4 K. Kmetijski sadni trg je bil pretekli teden živahen. Pripeljalo se je dokaj izvrstnega sadja. Cena se giblje med 5 in 7 K. Kostanj je letos jako slab ter se malo kupuje. — Špecerijsko blago je ostalo na starih cenah. Cena sladkorju je padla. — Odrasle perutnine je na trgu dovolj. — Pomanjkanje mleka je zelo občutno. Kakovost mleka posebno nekaterih zavodov se je znatno izboljšala. Cena mleku je 6 K za liter.

g Cene v Zagrebu. Kilogram moke 0 16 K, št. 2 15 K, št. 3 13 K, najfinejši makaroni 22 K, lešniki 130 K, suhe slive 19 K, marmelada 48 K, fino olje liter 68 K, grenka sol 10 K, modra galica 98 odstotna kilogram 24 K, zelna galica 10 K, žveplena 6.

svet kilogram 10 K, kit za okna kilogram 14 K.

g **Padanje cen prašičem.** V zadnjem času so pričele padati cene prašičem. Dočim so bile še pred kratkim po 32 do 34 K za kilogram žive vage, so zadnje dni že 24 do 26 K. To padanje cen je pripisovati težkočam pri izvozu vsled visoke carine in obilice koruze, katero je iz istega razloga nemogoče izvoziti.

g **Cene v Bački** za 100 kg: pšenica 930 do 950 K, ječmen 520 K, oves 260 do 280 K, koruza nova 260 do 270 K, stara 300 do 360 K, moka 0 14.50 K. Po ovsu je živo povpraševanje, po ostalem ni nobenega. Pitani prašiči kilogram 25 K žive vage, svinjska mast kilogram 44 K.

g **Cene v Somboru (Banat)** za 100 kilogramov: pšenica 940—950, ovs 270—280 K, belega graha 700—710 K, nove koruze 340 do 360 kron.

g **Cene blagu na Angleškem stalno padajo.** »Reuter« poroča veselo vest, da že nekaj časa na angleškem trgu padajo cene raznega blaga, zlasti pri žitu, pavoli, kovinah (razen železa), svincu, terpentinu. Cene se že bližajo predvojnimi cenam.

g **Padanje cen vina na Francoskem.** V splošnem padanju cen na Francoskem, so pričele padati tudi cene vina. Hektoliter vina stane od 240 do 800 frankov; odvisna je cena vinu od kakovosti. Najfinejše vino hektoliter stane 700 do 800 frankov.

g **Sedanje cene.** Pred vojsko je stala železniška lokomotiva za brzovlake 100 tisoč mark, danes pa stane nad 2 milijona mark. Odprti železniški voz je stal takrat 4000 mark, danes pa 60 000 mark.

g **Cene v Bolgariji.** Iz Varne, znanega bolgarskega pristanišča ob Crnem morju, poročajo o cenah sledeče: za volovske in telečje kože za kg 40—42 levov, za par ovčjih kož 100—110 levov, za par jaguljetovih kož 50 levov, za par kozjih kož 120—140 levov. — Za 1 kg ližola 4.17 leva, moko 3.75—5.00, neoprane volne 40, oprane 50 levov, krompirja 1.50 leva, govejega mesa 22 levov, ovčjega 25 levov, masti 56 levov, loja 35 levov, kruha 3 do 4 leve, 1 liter vina 12 do 14 levov.

g **Cene v Trstu začetkom meseca decembra.** Na trgu v Trstu je precej mrtvo, ker ni nobenega povpraševanja, pač pa je znatno pomanjkanje. Cene za 100 litrov vina so: istrsko 230 do 270 lir (z ozirom na kakovost, rdeče puljsko 24—25 lir po hektoliterski stopnji, italijanska vina 20—23 lir po hektoliterski stopnji). — Usnju in volni padajo cene, ker ni od zunaj nobenega povpraševanja. Tudi lesu padajo cene, ker ga prihaja v Trst razmeroma mnogo, trgovci pa čakajo, da cene še bolj padejo. Računa se, da se nahaja v Trstu 4—5000 vagonov lesa. Glavna skladišča za les se nahajajo v Škedenju.

g **Cene na Francoskem** za 100 kilogramov pšenica 95—100 frankov, rž 80 frankov, moka 130 frankov, ječmen 90—92 frankov, koruza 80—81 frankov, riž 185—200 frankov, seno 26—28 frankov, slama 12 14 frankov, sladkor 205 frankov, maslo 140—175 frankov.

g **Cene hmelja na Češkem.** Iz Zateca poročajo: Povpraševanje po hmelju je neznatno. 50 kg hmelja stane sedaj 4.700 do 4.800 češkoslovaških kron.

g **Svetovne žitne cene.** Na svetovnem trgu so nenavadno močno padle cene žitu in to padanje se še neprenehoma nadaljuje. Ame-

rika razpolaga z velikanskimi množinami koruze, katere ima pripravljene za izvoz. Na trgu v Cikagu je koruza dražja pri 1 kg samo za 4 cente (okoli 20 predvojnih vinarjev), kakor pa v mirnih, predvojnih časih. Ako pa pade visoka vrednost dolarja in bodo evropske države prisiljene uvažati ameriško koruzo, potem lahko rečemo, da bo Evropa preplavljena z ameriško koruzo. Balkanske države, v prvi vrsti Jugoslavija in Bolgarija, bodo mogle vzdržati to konkurenco vsled slabe vrednosti denarja in pa če se nabavi potrebna množina vagonov, katerih danes primanjkuje in se znižajo prevozniki stroški ter izvozne carine.

g **Semena.** Vreme za vzgojo raznih semen je bilo letos ugodnejše kot prejšnja leta, zato je pridelek znatno boljši. Ponudbe semen prihajajo v znatni meri, so ugodne zlasti iz antantnih in nevtralnih držav. Seveda je z naročili bolj težko vsled majhne vrednosti našega denarja, slabih prometnih sredstev, izvoznega in uvoznega dovoljenja in pa delovanja naših že svetovnoznanih carinarov. — Nemčija namerava tudi izvažati semena. Zaradi lanskih visokih cen deteljnega semena, ker ga ni bilo veliko in ker so se poleg tega še bali, da bodo cene letos padle, zato tudi starega semena ni ostalo veliko. Pridelek deteljnega semena ni tako obilen kot se je prvotno pričakoval, ker ni bilo vreme za deteljo preveč ugodno. Pri nas pridelamo deteljnega semena veliko, toda ne toliko, da bi pokrili lastne potrebe. Letošnji pridelek je ugoden, toda pozno poletno deževje mu je škodovalo; zato je bolj droben in ni tako lepe barve. V tem oziru pa je letos prav dober pridelek v Ameriki, Italiji in Franciji. V tujini nakupljeno lepo deteljno seme, prosto predenice, bi stalo nad 60 kron kg, naše domače pa okoli 50 kron. Lucerna je v Franciji in Italiji obrodila dobro, toda je precej draga. — Angleška lepa ljulika stane 24 kron, laška 20 kron za kg, mačji rep pa nad 20 kron. Fine trave, ki se rabijo za napravo mešanice, stanejo kg do 100 kron. Vsled visokih cen ni po njih nobenega povpraševanja. Cena semenu krmilne pese, letošnji pridelek, izvrstne kakovosti in dobro kaljivo stane kg 24 kron.

g **Koliko je vreden denar drugih držav?** Dolar 136—138 K, avstrijska krona 29 v., francoski frank 8 K 35 do 8 K 48 v., nemška marka 1 K 97 v., rumunski lej 2 K 15 vin., italijanska lira 5 K, bolgarski lev 1 K 80 vin., turška lira 5 K, češkoslovaška krona 1 K 62 vin., do 1 K 65 vin., angleški funt 460—475 K.

g **Kje lahko najboljšje zamenjaš tuj denar?** Naši ljudje dobivajo dolarje in drug denar, ki ga zamenjujejo pri bankah, seveda si banke to tudi zaračunajo. Da pa denar čim boljše zamenjaš, ne hodi v banke in razne menjalnice, ampak poidi na ljubljansko sodišče v sobo št. 5 in 6, pritičje, levo, kjer ti denar zamenjajo. Te dni so ljubljanske banke plačevale dolarje po 130 K ali pa še manj, dočim si dobil na ljubljanskem sodišču 135 do 136 K za 1 dolar. Zamenjujejo vsak delovni dan dopoldne. Zato ne hodite v banke!

g **Nadomestitev srebrnega denarja.** V mesecu januarja se sestanejo na željo Belgije odposlanci držav, zastopanih v la-

tinski uniji, da se posvetujejo, kako bi se srebrni denar nadomestil z brončnim, aluminijastim in niklastim, to je, da se končno odloči glede nacionalizacije denarja. Na tem sestanku bo zastopana tudi naša država, ker je bila kraljevina Srbija član te unije.

g **Izvoz srebrnega denarja** je iz naše države pod kaznijo prepovedan. Kogar zasledijo pri izvozu, ga doleti kazen 5 do 10 tisoč dinarjev z zaporom od 5 mesecev do enega leta, denar se mu pa zapleni.

g **Invalidi davek,** v katerem smo poročali v zadnjem »Domoljubu«, se bo odmerjal v Sloveniji od sledečih neposrednih davkov z državnimi pribitki vred: zemljarine, hišnih davkov, (razredarine in najemarine), občne pridobnine, rentnine, plačarine in davčine na taktijeme. Dohodnina z državnimi pribitki je podstava za odmero invalidskega davka le v onih primerih, v katerih niso dohodki zavezani nikakemu drugemu neposrednemu davku, razen dohodnini. Invalidski davek znaša do vsote predpisanih neposrednih davkov: do 80 K 8 K, do 200 K 24 K, do 400 K 48 K, do 800 K 96 K, do 1200 K 148 K, do 2000 K 248 K, do 2800 K 348 K, do 4000 K 500 kron, do 6000 kron 756 kron, do 8000 kron 1040 kron. Pri višjih predpisih invalidni davek stopnjama polagoma raste do 20 odstotne odmerne podstave. Ta davek velja od 1. januarja 1920. Na vsoto dosedaj plačanih davkov za leto 1920 je treba plačati invalidski davek po lestvici najkasneje do 1. decembra t.l. Po tem roku se bo izterjal prisilnim potom, in če bodo dani predpogoji od tega dne dalje računili tudi zamudne obresti. Ako je davčni obvezanec n. pr. za leto 1920 že plačal 600 K neposrednih davkov, mora, ako se hoče ogniti navedenim posledicam, plačati do 1. decembra 1920 še 96 kron invalidskega davka.

g **Užitninski davek na vino.** Kakor je znano, je hotel liberalni finančni minister upeljati davek na vino in sicer na vsak liter 32 vinarjev, na sadno vino in sadni mošt pa na vsak liter 8 vinarjev. Ta davek bi tudi moral plačevati kmet za tisto vino in mošt, ki bi ga izpil doma s svojo družino in s svojimi delavci. Vrhutega je hotel minister zvišati užitninski davek na meso in sicer na 12—34 kron. Slovenska kmečka zveza in njeni poslanci so se tem nakanam liberalnega finančnega ministra najodločneje uprli. Po dolgem nasprotovanju se je finančni minister moral udati. Izdal je spremembno določilo k že objavljenemu finančnemu zakonu. Po tem določilu se s 1. decembrom 1920 odpravi pobiranje užitninskega davka na sadno vino in sadni mošt kakor tudi povišanje davka na meso. Kar se tiče vinskega davka, je praznovodni davek odpravljen, pač pa se bo smel pobirati samo kot užitninski davek pri konzumentu (porabniku) v znesku 32 vinarjev pri litru. Opozarjamo kmetovalce na določbo, da je pobiranje vinskega davka dovoljeno samo tedaj, ako se vino proda oziroma kupi. Vino, ki ga pridelovalec porabi doma za sebe, za družino in za delavce, je davka prosto.

g **Davek na prirastek od vrednosti nepremičnin** je na Slovenskem odpravljen. g **Obdavčenje alkoholne industrije.** Ministarstvo za zdravstvo pripravlja zakon, po katerem bi morala vsa podjetja, ki se bavijo s produkcijo alkohola in morajo polagati javne

račune, odstopiti 80 odstotkov svojega dobička državi za podpiranje protialkoholnega gibanja. Podjetja, ki izdelujejo brezalkoholne pijače, bi bile nasprotno 20 let davka proste.

g Zadržna šola se otvori zopet v letošnjem zimskem tečaju. Vpisovanje se vrši pri ravnatelstvu državne trgovske šole v Ljubljani, Kongresni trg št. 2, dne 6. decembra od 9. do 12. ure dopoldne. Pogoji za sprejem v Zadržno šolo je dopolajeno 16. leto in dovršeno ljudska šola. K vpisovanju je treba prinesiti krstni list in zaduje šolsko izpričevalo ter K 20 kot vstopnino. Solnine ni nobene. Pouk se bo vršil na drž. realni gimnaziji, Poljanska cesta, in se začne v torek, 7. decembra, ob 3. uri popoldne. Zadržna šola bo trajala približno do konca aprila 1921. — Ravnateljstvo. Književnost.

g Popis ljudi in živine v naši državi. V Belgradu so izdelali pravila in navodila za popis prebivalcev in živine, ki se izvrši po stanju v noči od 31. decembra t. l. na 1. januarja 1921. S popisom ljudi in vse živine bodo popisana tudi poslopja. Vsi dodatki k tem popisom se bodo hranila kot uradna tajnost in se ne bodo mogli uporabiti za nobeno obdavčenje prebivalstva.

g Nakup plemenskih ovc. Osrednja vlada je dovolila izvoz 2000 ovc jezersko-solčavske pasme proti garanciji ovoza plemenske goveje živine v enaki vrednosti. Otvčereji se s tem opozarjajo, da nakupuje prihodnje dni posebna komisija te ovc in sicer zdravo plemensko blago v starosti do tretjega leta, ovc tudi z jagajetom; ena tretjina naj bodo mrkači. Cena se bo sukala okoli 12 kron za 1 kg žive teže, za izvršno blago tedaj nekaj višje. Za enkrat se namerava izvesti nakup v Jezerski in Kokrski dolini od 9. do 11. decembra in v Gornji Savinjski dolini v tednu od 13. do 18. decembra t. l. Nakup se bo vršil le v takih krajih, kjer se lahko računa na 100 komadov. Želi se nakupovati od rejcev, ne od prekupecev. Prijave in informacije pri poverjenstvu za kmetijstvo v Ljubljani.

g Naseljevanje v južnih krajih naše kraljevine. Naredba o naseljevanju v južnih krajih naše kraljevine je postala pravomočna. V svrhu izvršenja naredbe je dovoljen ministrstvu za agrarno reformo kredit 20 milijonov dinarjev. Za naseljevanje v omenjenih krajih se je prijavilo desetj 400 oseb. Največ priseljencev se je zglasilo za Kosovo ter za kumanovsko in telovsko okrožje. Dosedanji naseljeniki v južnih krajih so že ustanovili svoje kmetijske zadruge. Ministrstvo za agrarno reformo je tem zadrugam nedavno nakazalo podporo 100.000 dinarjev. Take podpore se bodo dovoljevale še nadalje, a seveda samo pod pogojem, če se podeljena podpora uporabi za one svrhe, ki so v naredbi označene. Isto velja tudi za nove priseljence, ki poleg kmetijskih in obrtnih zadrug morajo ustanovljati tudi agrarne zajednice, katere bodo ministrstvu za agrarno reformo jamčile za povračilo porabljenih kreditov.

g Trst naj postane svobodna luka. To je zahtevala v svoji brzojavki na italijanskega ministrskega predsednika Giolittija tržaška trgovska zbornica.

g Otvoritev reške luke. V Belgradu pričakujejo, da se luka na Reki že tekom enega meseca otvori za splošni promet.

Književnost.

Srbska početnica. Sestavil I. T. Pokazala se je potreba izdati početnica za Slovence, ker so razni srbski bukvarji, ki so se dosedaj v šolah uporabljali, pošli. Brez dvoma bo z novo knjigo, katero je sestavil več solnik vsestransko ustrezno, služila bo šolskemu pouku prav tako dobro, kakor samouku. Razdeljena je v 4 poglavja. AA. Uvod. B. Izreka. Naglas, Narečja, C. Cirilica. Tiskana in pisana cirilica s početnimi vajami in potrebno razlago, opazkami in slovarčkom. Temu sledi zadnje poglavje obstoječe iz 22 najlepših srbskih sestavkov (beril) in pesmi z opombami, razlago besed itd. Tisk knjige je krasen, rabile so se zanj posebej naročene nove črke. Na slovenskem književnem trgu ni nobene bolj primerne početnice za pouk srbohrvaškega jezika. Cena K 12.— je jako nizka. Izšla je v založbi Jugoslovenske knjižarne v Ljubljani.

pr Jugoslovanski skladni koledar za leto 1921. z velikimi številkami za pisarne, gostilne in druge javne lokale. Vsako leto je občinstvo po tem koledarju najbolj izpraševalo, saj je potreben v vsakem javnem lokalu, pristoja pa tudi v zasebno stanovanje; ker pa zahteva natisk tega koledarja največ tehničnega dela in izdatno porabo tiskarskega materiala, je moral lansko leto kljub splošnemu povpraševanju izostati. Za leto 1921. je pa, četudi so dobavni stroški ogromni, že zopet na razpolago v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in v drugih trgovinah. Prodajna cena, ki znaša 30 K, je razmeroma skrajno nizka. Draginjska doklada, ki je v knjigotrtvju običajna, se do novega leta ne bo računala, le trgovci izven Ljubljane in Kranja si priračunajo stroške za poštino. Po novem letu odpadejo ti stroški, mesto njih pa si bodo vse knjigarne računale običajno in predpisano 20 odstotno draginjsko doklado in bo veljal torej Skladni koledar 36 K.

pr žepni koledarček za leto 1921. Kakor lansko leto je izšel ta koledarček v isti zelo prikupljivi in priročni, mali žepni obliki in okusni vezavi tudi za leto 1921. — Prodajna cena znaša v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in drugod do novega leta 12 K. Po novem letu se prišteje doklada. Trgovci, ki želijo popust, naj se obrnejo na založništvo.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 6
(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaža ***

(Dalje.)

«Gospod!» je vtretič vzkliknil, vsaka beseda je bila bolečina, kakor bi mu z vsako besedo iz srčne rane uhajala kri in življenje. »Pustite jo vendar počivati v miru, mrtva leži in jaz vem dosti, da okusim peklenko bolečino pred morilnim odrom. Zakaj izkopavate nove nesramnosti in razgrinjate z nje mrtvaški prt, saj je mrtva, proč je, jaz pa sem zaslužil kazen, pa vendar še živim.»

Toda Hendel je neomajno in neusmiljeno nadaljeval Madzederju: »Dajte mi sem moje pismo s poveljem. — Odprite okna, da izve vse mesto, kakšno bitje je bila Stefana, ki jo je umoril Henrik Hendel.»

Medzeder je stopil pred sodnika in mu je podal pismo, nato je šel k oknu in ga je odprl. Sodnik Hendel je jel glasno brati pismo med napetim molkom vse dvorane, v katero je liki dalnje kipenje in šumenje razburkanih morskih valov prihajal šum in hrup razburjenega mesta:

«Medzeder! (Tako namreč se je glasilo moje pismo in povelje.) Kar sva marca meseca med seboj govorila glede Stefane in menih. — Tedaj je Medzeder, ki je zrl skozi okno, z največjim začudenjem vzkliknil: »Pri moji duši! Kaj vidim!«

«Kaj neki? Drevesa hoditi kakor ljudje?« je z zaničljivim zasmehom vprašal sodnik.

«Nikakor!» je jelclj mož. «Pri moji duši, far Albert prihaja čez trg proti mestni hiši.»

«Zdi se, da ste se ga že navsezgodaj nalezli, gospod.» je zbadljivo rekel sodnik Hendel, «častivredni gospod, ki ste ga imenovali, vendar sedi v ječi.» Vendar so mu vtrepotali živci na razoranem, gubatem obrazu. Tudi on je vstal, približal se je k oknu in se je ozrl na hrumeči, valujoči trg in glej! na lastne oči vidi črnega, visokoraslega, suhega rimskega duhovnika, ki se je rinil skozi množico in je, neprestano s svojo mrtvaškokoščeno roko blagoslovil, ki so spostljivo pred njim pripogibali kolena... in ta mož, Hendel bi ga bil sto milj daleč spoznal, je prav pravcati kužni menih iz Garstena, pater Albert.

«Pri Bogu, on je.» Hendel je stopil nazaj k svojemu sodnemu prestolu. «Mi o volku, volk pa iz lesa! Torej so ga izpustili. No, vrana vrani oči ne izključe.» Toda na svojem sinu je opazil grozno izpremembo. Henrik je zažarelo preje mrtvaškoblodo obličje, stisnil je pesti in jih je položil na prsa, iz oči pa mu je plamtel divji ogenj besneče jeze. Hendel je vzkliknil: »Strelci, držite ga dobro, narednik, pokličite še več strelcev noter,« nato je rekel svetovalcem: «Ako si ta nesramnež, ki je izgnan iz mesta Štajer, vendar upa pred moje obličje, hočem zabraniti kako krvavo dejanje, toda v obraz mu bom zalučil priimek, ki mu gre, prav tako malo mu bom prizanašal, kakor čul mrtvi vlačugi.»

Komaj je izpregovoril, pa je v dvorano stopila četa strelcev, ki so z zvestimi pogledi popraševali, kaj je Henrik, sodnik pa jim je velel, naj se postavijo okoli Henrika in pazijo, da se kaj ne zgodi, ko bo nekdo stopil v dvorano, ki je sokriv umora. Vrli strelci so se med seboj plaho spogledali in so se, kakor se jim je velelo, postavili okoli Henrika, ki je kakor blaznik gledal okoli in je hripavo zakričal: »Le držite me, kakor hočete, iztrgal se vam bom, da obračunam z njim.»

Zunaj na stopnicah se čujejo koraki dveh mož. Bil je Luc s patrom Albertom. V Garsten, kjer je sveti mož ravno opravil prvo črno sveto mašo za Stefano, mu je prinesel novice, da so morilca že izsledili ter ga pripeljali v mestno hišo; morda pa da je zares Hendelov fant. — Albert se je takoj po opravljeni daritvi podal na pot v Štajer, da bo pričel za Stefano, da ni z ničemer zaslužila smrt. Slutil je namreč, da bo sodnik vso zadevo tako za-

nikal, kakor da je bila Stefana sama kriva svoje nesreče, da fanto ne bi zadel smrtna kaznen.

Sklenil je, za vsako ceno preprečiti tako vnebovpiho krivico in za hudodelskega morilca zahtevati zasluženo kaznen.

Ko sta z Lucom stopila v mestno hišo, je rekel: »Pred dvema mesecema sem tukaj s Stefano stal pred sodnikom, današnji morilec je bil takrat najin tožnik.«

Ze sta bila z Lucom pred vrati, za katerimi je bilo čuti razburjeno šepetanje in sklanje.

»So li vsi lisjaki skupaj zbrani,« je rekel Albert, pritisnil je za ključko in je stopil v dvorano.

Blizu sto oči je skrivaj zrlo nani.

Da, tu so vsi zbrani. Sodnik sedi na svojem sodnem stolu, mrko gleda in drži v rokah sodni meč, okoli njega so vsi drugi lisjaki, v stredi dvorane pa stoji morilec, ki ga stražijo strelci. »To je komedija!« zamrma sam pri sebi pater Albert. Ko je v jutranjem svitu s krepmim korakom, črn, silno velik in suh kakor smrt stopal po dvorani, tedaj je Hendelov fant, Stefanin morilec, nazaj vršel glavo in je s spačenimi ustnami zakričal s strašnim glasom: »Tukaj je! On živi, ona pa je mrtva! Izpuscite me, dajte mi meč, da se maščujem nad njim, preden umrjem.«

Strelci so ga držali z medvedjimi pestmi, on pa se je na vse kriplje boril z njimi, da bi se prerinil do meniha, ker je mislil, da vidi nesramnika, ki je onesčistil lilijo. V jeziku svojega krvoločnega deda Kalvina je bruhal najni grozne kletve. Albert je dvignil proti njemu koščeno roko in je glasno zaklical: »Poberi se, nečisti duh, stran, hudobni duh, stran, nesrečnej, je li kri uboge, čiste deklice, ki si jo preli, iz tebe naredila divjo zver?«

»Kaj mi hočeš?« Luc je v velikem strahu stopil za meniha, zašepetal mu je v uho: »Blazen je, in se je postavil med meniha in morilca. Hendel se je prestrašen dvignil in je nekaj zaklical sinu v materinem jeziku. Ko se je Henrik nekoliko pomiril, se je obrnil proti duhovniku in mu je rekel:

»Menih Albert, reči moram, da se čudim, kako si upaš, prikazati se pred mojim obličjem. Res, dokaj se ti poda, tega ubogega moža, ki je po tui krivdi zabredel v nesrečo, imenovati zlega duha. Če je tak tukaj, stoji nekje drugod. Ta-le mož tukaj-le, to povem glasno tebi in vsem, je padel vsled tvoje in neke nesramnice krivde, in ne čudim se, ako ga pogled nate dela blaznega. Sicer pa, zakaj si prišel semkaj, te je li morda tvoja slaba vest pripeljala na kraj tvoje zlega dojanja?«

»Vaša vest je pa čista, ne-li?« je trpko dostojanstveno vprašal duhovnik.

»Katero nesramnico pa imate v mislih? Prišel sem, da pričam za ubogo umorjeno nedolžno deklico. Sicer ne zaslišavate radi prič, gospod štajerski sodnik, kadar velja, katoličane poslati na sramotni oder ali pa na vislice, toda danes boste hodili postavno pot pravosodja, ker je hudodelec vaš lastni otrok.«

»Hodim pot, katero hočem, moje pravo je vselej pravo,« je trdo odgovoril sodnik Hendel. »Kaj čudno se glasi, da hočeš pričati ravno za to žensko... Stvar diši po soku krivdi... sicer pa naj menih Albert ve, da se po njegovih dosedanjih slavnihi činih bore malo menim za to, je-li izpremeni glede mene sodbo starega opata Helerija ali ne.«

Morilec, ki so ga strelci z vso močjo držali, je sedaj obrnil svoj podivjani obraz proti menihu ter je blazneč jecljal:

»Ti, krivi prerok! Ti prokleti zapeljivci! Menih pa je vzkliknil: »Človek, kaj hočeš, govori, zakaj me psuješ?«

Te mrke, zapovedujoče besede in blazno sovraštvo so odpečatile ustne izgubljenca.

»Ti! — Ti!« je hropel. »Ti — mene? Jaz vprašam — tebe!... Kaj si počel v noči na velikonočni ponedeljek?«

Pri teh besedah se je izpremenil Albertov spokornni obraz. Iz oči mu odseva začudenje, groza.

Noč na velikonočni ponedeljek! Li ta nesramni fant, ki ga je obsedel hudobni duh, kaj ve o oni skriti uri milosti? O kraljevi skrivnosti, ki je obenem skrivnost smrti? Kako je zvedel to? Je-li morda... srd

prevaranega zaupanja je vzkipel v njem — Stefana prelomila besedo in pozabivši na dolžnost, kakor znajo ženske, kaj izblebetala temu luteranskemu pobu. Sodnik je opazil, kako se je Albert prestrašil. Polotilo se ga je divje veselje. Ha, sedaj te imamo, potuhnjenec! Povesil je podbradek v pest in ni izpustil meniha iz oči. Sedaj, sedaj to vse odkrito, in tvoja sctev, rimska vlačuga... ne moja, bo šla v Štairu v nič.

Toda na mah je zopet postalo Albertovo obličje mirno, resno, kakor je bilo prej, s svojimi temno zelenimi spokornimi očmi je motril morilca in ga je z globokim glasom, glasno vprašal, kakor bi izganjal hudiča iz njega:

»Fant, kaj si govoril? Kaj veš, ali kaj si domišljuješ vedeli o noči na velikonočni ponedeljek?«

Morilec je bulil v meniha s pogledom najstrupenejšega smrtnega sovraštva.

»Ti veš bolje... kakor jaz! Me li hočeš prisiliti, da povem... V noči na velikonočni ponedeljek sem jezdil skozi Garsten... in ob desetih — glas mu je odpovedal, ihteč in besneč je hropel: »sem jo videl prihajati iz tvojeja stolpa.«

Albert je stal tu miren, toda blede kakor senca. »Sicer nič drugega ne veš?«

Tedaj se je Henrik grozno zakrohotal kakor pogubljenec v peklenjskih plamenih: »Ni li to zadosti?«

»Stefana ti ni ničesar razodela?« je zopet glasno, roteč vprašal Albert, ne meneč se za zanesljivost, zmagujoči obraz sodnikov niti za nesramno šepetanje luteranskih svetovalcev. »Morilec, govori resnico!« Sedaj so Henrikovi v sovraštvu plameteči pogledi ugasnili v vročih solzah, ki so se mu vliče po licih, obupno je sklenil roke in je zakričal:

»Stopi sem in ne zasmehuj me! Ti satan! Kaj naj bi mi bila še razodela? Moje oči so mi povedale, da je bila pri tebi, potrdile so vse priče, in tudi sama ni tajila v svoji zadnji uri... Moj Bog, moj Bog... In zato sem dvanajst ur trpel kakor v peklu, in zato sem jo zabodel.«

Iz Albertovega srca je prikypela zalivalna molitev proti Bogu, da je skrivnost nedolžnosti in da je Stefana ostala zvesta. Nič ni razodela. V tistem hipu pa je tudi v najgloblji žalost svoje apostolske duše spoznal, zakaj je nesramni fant umoril ubogo deklico. Videl jo je hoditi po njenih angelskih potih, v svojem posvčnem duhu in svoji krivoverski zaslepljenosti pa je mislil, da hodi po slabih potih.

»Nesrečnej, ki te je zaslepil satan!« je rekel Albert morilcu. »Ker je bila pri meni, zato si jo umoril? Veš li, zakaj je bila pri meni?« Henrik je tresoč se po vsem životu, kakor bi bil trpinčen, zasopihal: »Ne vzemi s silo iz ust nesramne besede, mož sem!«

Sedaj je vstal sodnik. Divje zmagoslavje mu je sijalo z malo preje še od skrbí razornega čela. Beseda je padla, nesramni menih, ki ga je zapustila pamet, jo je sam izsilil iz nesrečnega fanta in jo je zapečatil z lastno izpovedjo: »Bila je pri niem.« O meč, udari, o bič, zadeni nečistnika, ki sta iz junaka napravila morilca, onadva morata nositi vse sovraštvo in vso sramoto, ne pa on.

Opozorjamo na oglas Menjalnice Slovenske banke v Ljubljani.

Imate bolečine? V obrazu? V celem telesu? Vaše mišice in živci Vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-Fluid! Bodele se čudili 6 dvojnatih ali 2 veliki špocijalni steklenici 42 kron. Državna trošarina posebej.
Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice! 6 škatlic 18 kron. Prava zelodec okrepujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 kron. Omot in postnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubiška donja, Elsatrg št. 16, Hrvatska, A.

Kmetovalci pozor!
Vzajem v delo vsako množino
prediva
ter izdelam iz njega vsako vrsto vrvarskega blaga kakor: širange, vrvi, uzde itd.
A. Šinkovec, starejši, Kranj 12.

Domacho semensko detelijo
kupi je vedno po najljsji ceni Fran Pogačnik, trgovina z žitom, molo, semeni in deteljnimi pri-delki v Ljubljani, Dunajska cesta 56.

ISCE so trezen, pošten hlapec
vajan ravnarja s konji, ter vešč kmetijskega dela. Plača in hrana dobra, služba trajna. Nastop službe 27. dec. ali 1. jan. 1921. Naslov pri upravi „Domoljubna“ pod št. 4838.

Svilena in žimnata
mlinska sita
(partij) vseh vrst se dobe v trgovini A. CADEŽ, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 35, nasproti „Stare Tišlerjeve gostilne“.

Modna in manufakturna trgovina
„Pri Ivanki“
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29
priporoča svojo veliko zalogo raznega blaga, kakor: sukno in zamet za moške, svilo in volneno za ženske obleke, hlače vino, modro kotenino, celirje, oxforde, rujava in belo kotenino, kotenino z rjuhe, cvilih za postelje, raznovrstne odeje, različne barvente, volnene in svilene robce, nočavice in sukanec, ter drugo, po najljsji ceni.

Preklic.
Podpisana Frančiška Rupar od Tomazišnov št. 1 preklicujem zaljive besede, katere sem govorila o Jožetu Peček in Jožetu Zgonc, oba posestnika pri Ambrožih.
Tomazišni, 14. nov. 1920,
Frančiška Rupar.

Agitirajte za „Domoljuba“

Anton Kunstek Ljubljana, Kopitarjeva ul. 4,
priporoča svojo veliko zalogo
usnja in čevlj. potrebščin
na drobno in debelo.

Tovarna
JOS. REICH
Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Šellenbergova ul. 4.
PODRUŽNICE: **MARIBOR** Gosposka ul. 38. **NOVO MESTO** Glavni trg. **KOČEVJE** štev. 39.
Barva vsakovrstno blago. Kemično čisti obleke. Svetloilka ovratnike, za- pestnice in srajce.

Otvoritev trgovine.

Cenjenim odjemalcem vlijudno naznanjamo, da smo zopet otvorili svojo dobro znano manufakturno detajlno trgovino z manufakturnim blagom, v popolnoma prenovljenem lokalu. Za bližajoto se zimsko sezijo priporočamo vsakovrstne novosti, katere so ravno došle iz inozemstva, osobito razno volнено in sukneno blago za moške in ženske, dalje parilne barhente, flanele, cefirje, šifone, potrebščine za krojače, šivilje i. t. d.

Zagotavljašč prijazno in solidno postrežbo se priporočamo

H. & E. Skaberne,

veletrgovina z manufakturnim blagom
Ljubljana, Mestni trg 10.

Priporočna se tvrdka **Jos. Petelinc, Ljubljana**

Sv. Petra nasip štev. 7.

Tovarniška šivilnih strojev v vseh opremljenih za zaloga domačo rabo, in krojače, originalni Cylinder, Singerjeve velike in male, za čevljarje, posamezne dele za vse sisteme, igle, olje za stroje na drojno in debelo.

Najstarejša hranilnica na Slovenskem.

Kranjska hranilnica

v Ljubljani — ustanovljena l. 1820

obrestuje hranilne vloge s

3%.

Kranjska hranilnica je pupilarno varen zavod in jo nadzoruje deželna vlada.

Za plačila zavodu se daje na razpolago poštna polovnica.

Čisti dohodek Kranjske hranilnice je — ne glede na to, kar se odkuže rezervnim skladam — po pravih določen v pospeševanje občekoristnih naprav in podjetij na Kranjskem. — Skupna svota doslej v to svrhe odmenjenih zneskov znaša K 8,761.118-37.

Trgovina MARIJA ROGELJ

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta štev. 38

priporočna svojo bogato zalogo manufakturnega blaga, štifa, čajga, cvilba, klota, porhenta, cefirja, plavine, rujave in bele kontenine, višnjeve ta predpasnike, bombaževine, nogavic, sukanca in drobnarije.

Ker je blago ravnokar došlo, so cene nizke. Istotam se kuharica ki bi znala sprejmo nekaj šivati.

Dogovor samo osebno.

Črno deteljo

plačujemo po najvišji ceni.

SEVER & KOMP., Ljubljana,
Wolfova ulica 12

ERJAVEC & TURK

trgovina z železnino
pri „ZLATI LOPATI“ preje
Hammerschmidt (Mühleisen)

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7,
— nasproti Križanske cerkve. —

Zaloga cementa.

COSUBICH-LINE Trst-Amerika

New-York—Buenos-Ayres—Rio di
Janeiro—Santos-Montevideo.

Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listov
za potnike z Slovenije edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Nekaj za Vas!

Racionalno nego- vanje lepote.

Hočete li obrabiti in roke
racionalno negovati, pe-
ge, mozolje odpraviti,
bravavo kožo mladostno
in prožno napraviti, upo-
rabljajte Fellerjevo pravo
Elsa-obrazno in kožo-ob-
varujočo pomado i veliki
porcelanski lonček 15.- K.
Elsa toaleme univalne
pastilje i škatljica 10-30 K.
Pomada za nošnice 2.- in
4.- K.

Ideal vseh mil

je Fellerjevo Elsa lilino
mlečno milo 19.- K. Tu-
koče lilino mleko 12.- in
15.- K. Najljepši Glycerin
6.- in 20.- K. Vazelin po
3.-, 7.- in 12.- K. Nesko-
ljivi puder za obraz v
vredicah po 3.- K. Barvilo
rdeče za obraz 10 plačen
20.- K.

Puder gospo, katera se v to razume

je pravi dr. Klugerjev
Hega-puder, bel, roza,
velike elegantne škatljice
24.- K.

Kurja očesa

bračavice, trdo kožo, od-
pravljata brzo in teme-
lito Fellerjev turistiški
oblič „Elsa“ v škatljah po
3.- K in 7-30 K in Feller-
jeva turistiška tinktura
steklenica 10.- K.

Fini parfomi

francoski, originalne
steklenice 40.- K; i nateh-
nico od 20.- K naprej.
Sachet (ovitek dišedečega
praška za perilo) 8.- K.

Kaj se vsak dan potrebuje?

Angleški oblič 2.- K. Ly-
sotorm 30.- K. Popolni
lrrigator najboljši 150.- K.
Pravi lysol 30.- K. Kafra
3.- K. Kafre kroglice
5.- K. Arnika 6.- K in
20.- K. Po smrekovem
gordu dišedi parfem za
sobe 25.- K. Konjak 30.- K.
Malinov sok 30.- K. Kina
železno vino 30.- K. Eseno
za rum 7.- in 25.- K. Ki-
neški čaj na tehtnico od
3.- K naprej.

Pri vprašanjih

naj se prilože poštno
znamke za odgovor.

Prvovrstno naravno negovanje las.

Rast las napreduje, kožo
na glavi kropča, plošo in
prerano osivelost prepre-
čuje Fellerjeva prava
Tannokina pomada za
rast las, i veliki porce-
lanski lonček 15.- K. Mo-
dno katranovo milo za
glavo 14.- K. Ogrska po-
mada za brko po 8.- in
8.- K. Neskočljiva olja za
lase, oruhovo olje mala
steklenica 8.- K, velika
30.- K. Nohampoon za uni-
vanje las 4.- K.

Najmočnejše fran- cosko žganje

najljepša prodvojna roba,
manjka steklenica 15.- K,
velika 25.- K. Elsa Ko-
lonaka voda v steklenicah
7.- in 35.- K.

Proti potanju telesa

deluje zasnovljivo Feller-
jev Elsa sipalni prašek
i škatljica 10-30 K.

Kaj je „Elsa Fluid“ to zna vsak!

6 dvojnatih ali 2 specij-
jalni steklenici 42.- K.

Ze usta in zobol

Hega zobni prašek s ki-
sikom, i škatljica 20.- K.
Dr. Hedderjev zobni pra-
šek i škatljica 6.- K. Elsa
voda za usta 30.- K, zobne
kriščice od 20.- K naprej.

Proti mrčesom

kakor muho, bolhe, ste-
nice, ruzi, zasnojivo in
temeljito deluje Elsa mr-
česni prah, velika škatljica
15.- K. Tinktura zoper
stenice 30.- K. Naphtalin
od 2.- K naprej.

Miši in podgane!

Miši strup 8.- K. Strup
zoper podgane 8.- K in
10.- K.

Omot in poštnina

se računata posebej, toda
najceneje. Čim več se na
enkrat naroči, tem manj
dražje stroški to robo.

I. Naročila se adresirajo na:
EVGEN V. FELLER, lekarna,
Stubica donja, Elsatrg 16. Hrvatska.

Državna razredna loterija

Prvo žrebanje bo 3. in 4. jan. 1921.

100.000 srečk — 50.000 dobitkov.

5 premij

od 60.000 do 600.000 din. ali 240.000 do
2.400.000 K (dva milijona štiristotistoš kron)

Vsaka druga srečka mora dobiti!

Izplačanje vseh dobitkov v gotovem
denarju brez odbitka!

Največji dobitek v srečnem slučaju
dinarjev

1,000.000

(en milijon) ali

kron

4,000.000

(štiri milijone)

nadalje: 600.000, 400.000, 200.000, 150.000,
100.000, 80.000, 70.000, 60.000, 2 po 50.000,
2 po 40.000, 5 po 30.000, 18 po 20.000 di-
narjev, odnosno 2.400.000, 1.600.000, 800.000,
600.000, 400.000, 320.000, 280.000, 240.000, 2
po 200.000, 2 po 160.000, 5 po 120.000, 18
po 80.000 kron itd. **brez odbitka!**

Čena srečke za vsaki razred

1/2 srečka

D 48.— ali K 192.—

1/2 srečke

D 24.— ali K 96.—

1/4 srečke

D 12.— ali K 48.—

1/4 srečke

D 6.— ali K 24.—

Točno in hitro izplačevanje vseh dobitkov zajamčeno!

Naročila iz cele države naj se pošiljajo
po poštni nakaznici lastni glavni kolekturi

Medjunarodna banka d. d.

oddelek razredne loterije

Gajeva 8

Zagreb

Gajeva 8.

Največja izbena številka!

Primešaj krmi Mastin!

V smislu odloka deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. junija 1899, št. 10.595, ki mi ga je mestni magistrat ljubljanski izporočil dne 28. maja 1899, št. 25.255, smejo dietetično sredstvo Mastin, redilni prašek za prašice in za vsako živino, lekarnarji, trgovci, drogistji in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 3. avgusta 1900, mag. opr. št. 8.561. Ako Mastina v lekarnah in trgovinah ne dobite, ga naročite po pošti. — 5 zavojev Mastina stane K 50.— in se jih pošlje poštne prosto na dom.

Mazilo zoper garje (naftol-mazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni in izpušča: pri živini uniči garje. Lonček tega mazila velja po pošti K 15.—

Lekarnar Trnkoci v Ljubljani
(Slovenija) zraven rolova.

Suhe gobe, fižol, laneno seme

Kupuje tvrdka z deželnimi in gozdnimi pridelki
Kmet & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 8.

Prvovrstne PFAFF šivalne stroje

za šivilje, krojače in čevljarje z večletno garancijo ter posamezne dele, igle, olje itd. za vsakovrstne šivalne stroje priporoč. Igu. Vok, Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

MLINSKA SITA po zelo znižanih cenah tudi
J. DOLINAR, Svetje posta
Medvode.

TRST-AMERIKA

Angleška parobrodna dru. ba

CUNARD LINE.

Zastopstvo za Jugoslavijo: Jugoslovenska banka d. d., ZAGREB.

Odprava potnikov I. II. in III. razr. preko Trsta in Cherbourg-a v New York. Sprejema naročila za prostore na parnikih za Grčijo, Anglijo in Ameriko, ter obratno za Jugoslavijo.

Natančna pojasnila daje:

CUNARD LINE, ZAGREB,
Vrhovčeva ul. 15.

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljate moja najbolje preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim 10 K, za podgane in miši 10 K, za ščurke, posebne močne vrste 20 K, posebno močna tinktura za stenice 12 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesu 10 in 20 K, mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K, mazilo za uši pri živini 6 in 10 K, prašek za uši v obleki in perilu 10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjadi (unič. rastl.) 10 K, prašek proti mravljam 10 K, mazilo proti garjam 12 K.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport:
M. JUNKER, Petrinjska ul. 3, ZAGREB 1.

UKAZ

ni, ampak ogromen dobiček naredite, ako se danes naročite ilustrovani cenik ali greste v veletrgovino **B. Stermecki, Celje št. 305** katera je dobila ogromne množine sukna, portenta, volne, cefirja, druka, platna in raznega manufakturnega blaga iz inozemstva, ter prodaja po čudovito nizkih cenah.

Pred nakupom

vsakovrstnih izdelanih oblek, jahalnih hlač, površnikov, ranglanov i. t. d. si ogledajte zalogo

Večja naročila
po meri.

KONFEKCIJSKA INDUSTRIJA
FRANDE

Samo na debelo.

LJUBLJANA, Emonska cesta št. 8. — Brzjavci: DERENDA. — Telefon Interurb. št. 313
BRNO — PROSTĚJOV (Češkoslovaška)

ter boste prepričani, da je vsestransko v kakovosti in izdelavi prva v Jugoslaviji, ter nima nikake konkurence v svojih solidnih nizkih cenah.

Lastna izdelovalnica perila in čevljev.

Menjalnica Slovenske eskomptne banke Ljubljana

Kolodvorska ulica. — Hotel pri južnem kolodvoru.

Kupuje in prodaja tuj denar po najugodnejšem dnevnem kurzu. Z dežele se pošilja dolarje in drugi tuji denar lahko tudi v denarnem pismu.

Sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun in jih obrestuje najugodnejše.

Izvršuje nakazila v tuje države in se peča z vsemi bančnimi posli.

Točna in kulantna postrežba.